

Zadeva C-276/20

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

24. junij 2020

Predložitveno sodišče:

Landgericht Erfurt (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

15. junij 2020

Tožeča stranka:

A, G, E

Tožena stranka:

B AG

– [...] (ni prevedeno) –

Landgericht Erfurt
(deželno sodišče v
Erfurtu, Nemčija)

C-276/20 – 1

[...] (ni prevedeno)

Predložitveni sklep

V sporu

_____ A _____, G _____, E _____

– tožeča stranka –

[...] (ni prevedeno)

proti

B_____AG, ki jo zastopa predstojnik, **B_____**, **W_____**

– tožena stranka –

[...] (ni prevedeno)

zaradi odškodninskega zahtevka na podlagi „škandala z izpusti“

je osmi civilni senat Landgericht Erfurt (deželno sodišče v Erfurtu) v sestavi

[...] (ni prevedeno)

kot sodnik posameznik dne 15. junija 2020

sklenil:

- I. [...] (ni prevedeno)
- II. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267 PDEU v predhodno odločanje predložita ti vprašanji:
 1. Ali pravo Unije, zlasti načelo učinkovitosti in evropske temeljne pravice, zahtevajo, da se v primeru, ko je proizvajalec vozila ali motorja prekršil evropsko pravo o registraciji in evropska pravila o emisijah, od škode, ki je nastala kupcu, dejanska uporaba vozila ne odbije? Ali takšna prepoved odbitka velja vsaj, kadar proizvajalec stranko nezakonito naklepno oškoduje?
 2. Ali je predložitevno sodišče neodvisno in nepristransko sodišče v smislu člena 267 PDEU v povezavi s členom 19(1), tretji stavek, PEU in člena 47(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah?

Obrazložitev

A. Dejansko stanje in postopek v glavni stvari

Spor v glavni stvari spada med številne „dizelske zadeve“, v katerih se povsod po Evropi zahteva odškodnina od proizvajalcev vozil ali motorjev, ki imajo nedovoljeno odklopno napravo.

Tožeča stranka je 2. junija 2012 pri trgovcu z avtomobili kupila novo osebno vozilo [...] (ni prevedeno). Vozilo ima dizelski motor tožene stranke [...] (ni prevedeno) z emisijskim standardom Euro 5. Ta motor je opremljen s krmilno

programsko opremo, ki med preizkusom s preizkusno napravo v primerjavi z običajno vožnjo zmanjša emisije dušikovega oksida.

Predaja tožeči stranki in prva registracija sta bili 20. julija 2012, po plačilu kupnine v bruto znesku 21.000,00 EUR. Po „odpoklicu“ je tožeča stranka 25. junija 2018 dala opraviti tako imenovano posodobitev programske opreme. Septembra 2018 je vložila tožbo in zahteva plačilo 21.000,00 EUR, torej v višini nezmanjšane kupnine, in obresti že od 20. julija 2012, vse to v zameno za vrnitev vozila.

B. Vprašanja za predhodno odločanje in upoštevnost

I. Prvo vprašanje za predhodno odločanje

1. Nemški pravni položaj je v primerih, kakršen je obravnavani, v veliki meri razjasnjen. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) je v temeljni sodbi [...] (ni prevedeno) potrdilo odgovornost tožene stranke na podlagi člena 826 Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik, v nadaljevanju: BGB), to je zaradi nezakonite naklepne povzročitve škode (sodba Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) z dne 25. maja 2020, VI ZR 252/19 [...] (ni prevedeno)). Pri tem je izhajalo iz uporabe nedovoljene odklopne naprave iz člena 5(2), prvi stavek, Uredbe 715/2007/ES (glej tudi sklepne predloge generalne pravobranilke E. Sharpston z dne 30. aprila 2020, C-693/18 [...] (ni prevedeno)).

(a) Ta odgovornost proizvajalca vozila ali motorja privede do „vračila na podlagi razveljavitve“. Oškodovani kupec lahko od proizvajalca zahteva plačilo odškodnine v zameno za vračilo vozila. Pri tem je treba kot škodo šteti prvotno plačano kupnino.

(b) Sporna in še nedokončno razjasnjena pa je konkretna višina odškodnine. Pri tem gre za dve ekonomsko osrednji vprašanji, in sicer, prvič, ali in v kolikšnem obsegu je kupčevo dejansko uporabo vozila treba upoštevati kot element, zaradi katerega je treba zmanjšati odškodnino, ter, drugič, ali in v kolikšnem obsegu, zlasti od katerega trenutka, je treba obračunati obresti od odškodninskega zneska, ki ga mora plačati proizvajalec.

(c) Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) želi dejansko uporabo („prevožene kilometre“), do katere je medtem prišlo, upoštevati kot razlog za zmanjšanje odškodnine, kar pomeni, da bi jo – s saldiranjem – odbilo od kupnine [...] (ni prevedeno).

To v skladu z nemškim pravom nikakor ni obvezno; zoper to obstajajo pomembni argumenti [...] (ni prevedeno). Zlasti mora biti izravnava morebitnih koristi – v tem primeru dejanska uporaba vozila – za oškodovanca razumna, povzročitelja škode pa se ne sme neprimerno razbremeniti [...] (ni prevedeno).

(d) Predložitveno sodišče ima dvome, ki so pomembni za odločitev o zadevi, in sicer, ali je takšen odbitek v skladu z načelom učinkovitosti prava Unije in zahtevo, da se uporaba temeljnih pravic in načel iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah spodbuja (člen 51(1), drugi stavek, Listine). Poleg tega saldiranje koristi in škode verjetno ne pride v poštev na podlagi analogne uporabe predpisov o prodaji potrošniškega blaga.

(aa) Načelo učinkovitosti, ki velja v pravu Unije, zahteva, da uporaba nacionalnega prava ne preprečuje ali prekomerno otežuje uveljavljanja pravic, podeljenih s pravom Unije (glej člen 47 Listine, člen 19 PEU). Ravno tako se ne sme preprečevati ali prekomerno oteževati namenov prava Unije.

Cilji in nameni evropskega prava o registraciji in emisijah, imajo polni učinek le, če se storjene kršitve sankcionirajo in v prihodnje preprečujejo (glej tudi člen 46 Direktive 2007/46/ES). Potrebna je učinkovita sankcija z odvračilnim učinkom, da se zagotavljajo cilji visoke ravni varnosti v cestnem prometu, varovanja zdravja, varstva okolja, energetske učinkovitosti, zaščite pred nepooblaščenno uporabo in, kjer je to ustrezno, zaščite potrošnikov. To morajo upoštevati nacionalna sodišča (glej sodbo Sodišča z dne 3. oktobra 2013, C-32/12).

Oboje – sankcioniranje in preventivno delovanje – pa se zdi vprašljivo, če se kršitve prava „splachajo“, torej če se v veliki meri lahko storijo brez tveganja. Saldiranje, ki ga je uporabilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče), bi lahko z vidika prava Unije povzročilo neprimerno razbremenitev povzročitelja škode. Zaradi teka časa imajo namreč od izravnave koristi čedalje večje koristi proizvajalci, oškodovani kupci pa so lahko nerazumno obremenjeni. S tem nastane možna spodbuda za to, da se pravo vendarle krši in se izpolnjevanje zahtevkov neprimerno zavlačuje.

S podaljševanjem postopka se „škoda“ vsekakor zmanjšuje. Nemška sodišča so že obravnavala primere, v katerih je korist zaradi uporabe, izračunana na podlagi meril, ki se uporabljajo za to, presegala prvotno kupnino. V takšnem primeru ni več škode, ki bi jo bilo treba povrniti. Tudi v sporu v glavni stvari bi bil znesek odškodnine, ki bi jo tožena stranka morala plačati v zameno za vrnitev vozila, bistveno zmanjšan. Že ob vložitvi tožbe septembra 2018 naj bi tožeča stranka prevozila približno 130.000 km, zaradi česar bi se odbilo 9000,00 EUR.

(bb) Tako kot načelo učinkovitosti bi lahko upoštevanju dejanske uporabe nasprotovale tudi temeljne pravice Unije [...] (ni prevedeno).

Obravnavani primer spada na področje uporabe Listine o temeljnih pravicah, kar pomeni, da je zavezujoča za Evropsko unijo in njene države članice (člen 51(1) Listine). Uporaba prava Unije – v tem primeru prava o registraciji – namreč zajema in pogojuje uporabo temeljnih pravic, ki jih zagotavlja Listina (sodba Sodišča z dne 26. januarja 2013, C-617/10, točka 21).

Z vsebinskega vidika sta upoštevni zlasti pravica do življenja (člen 2(1) Listine) in pravica do telesne in duševne celovitosti (člen 3(1) Listine) – kot „okoljska

človekova pravica“. Ti temeljni pravici imata zaradi tesne povezanosti s človekovim dostojanstvom iz člena 1 Listine neposreden učinek do tretjih oziroma horizontalen učinek. Torej morata biti v civilnopravnem sporu med osebama zasebnega prava zavezujoči (glej sodbo Sodišča z dne 17. aprila 2018, C-414/16, točka 76 in naslednje). K temu se pridružujejo še načela varovanja zdravja iz člena 35 Listine, varstva okolja iz člena 37 Listine in varstva potrošnikov iz člena 38 Listine. Vse te temeljne pravice in načela zajemajo obsežne obveznosti varstva, ki jih morajo sodišča upoštevati [...] (ni prevedeno).

(cc) Nazadnje, na obravnavani primer bi se lahko prenesli preudarki iz prava o prodaji potrošniškega blaga (Direktiva 1999/44/ES). V skladu s tem prodajalec, ki je dobavil potrošniško blago, ki ni v skladu s pogodbo, od potrošnika ne sme zahtevati nadomestila za uporabo potrošniškega blaga, ki ni bilo v skladu s pogodbo, do zamenjave za novo potrošniško blago (sodba Sodišča z dne 17. aprila 2008, C-404/06).

(e) Ali je saldiranje nedopustno vsaj, kadar je – kakor je v obravnavanem primeru – proizvajalec kupca naklepno in nezakonito oškodoval? Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) je v zvezi s tem presodilo, da je tožena stranka v okviru strateške odločitve, ki jo je sprejela pri razvoju motorjev, da s prevaro zveznega urada za motorna vozila nezakonito pridobi homologacijo in da na trg takšna pomanjkljiva vozila, načrtno izrabila poštenost in zaupanje kupcev vozil [...] (ni prevedeno). V ozadju tega so bili verjetno interes znižanja stroškov, povečanje dobička in pridobitev konkurenčnih prednosti.

(f) Nazadnje se zastavlja vprašanje, če bi se dejanska uporaba vozila smela upoštevati za znižanje odškodnine, ali bi bilo v skladu z načelom učinkovitosti in temeljnimi pravicami Unije, če bi se za dejansko dodeljeno odškodnino – tako rekoč za izravnavo – določile znatne obresti.

V nemškem pravu obstajajo predpisi, v skladu s katerimi je treba plačati ne le procesne obresti, to so obresti od začetka postopka (člen 291 BGB), temveč – zgodnejše – od zamude povzročitelja škode kar zadeva plačilo nadomestila (člena 286 in 288 BGB) ali, še širše, od plačila kupnine (člena 849 in 246 BGB).

2. Odgovor Sodišča ter njegovi preudarki v zvezi z prvim vprašanjem in z vsemi s tem povezanimi vidiki so upoštevni za rešitev spora ter so za stranki ekonomsko zelo pomembni. V postopku v glavni stvari tožeča stranka zahteva odškodnino v višini plačane kupnine, torej nezmanjšano, brez odbitka za prevožene kilometre. Poleg tega – na podlagi člena 849 BGB zahteva obresti od 20. julija 2012, torej od dne plačila kupnine.

II. Drugo vprašanje za predhodno odločanje

1. Predložitveno turinško civilno sodišče ima glede institucionalne neodvisnosti in upravičenosti nemških sodišč do predložitve v skladu s členom 267 PDEU [...] (ni prevedeno) enake pomisleke in dvome kot Verwaltungsgericht

Wiesbaden (upravno sodišče v Wiesbadnu, Nemčija). To sodišče se sklicuje na predlog Verwaltungsgericht Wiesbaden (upravno sodišče v Wiesbadnu) z dne 28. marca 2019 in na postopek, ki poteka pred Sodiščem Evropske unije ([...]) (ni prevedeno) C-272/19 [...] (ni prevedeno)).

(a) Sodišče je imelo večkrat priložnost za razlago in uporabo temeljnih pravil o sodniški neodvisnosti iz člena 19 PEU in člena 47 Listine. Poleg tega je podrobno pojasnilo zahteve za postopek predhodnega odločanja v skladu s členom 267 PDEU. Zato ni videti razloga, da bi se pri členu 267 PDEU uporabljala druga merila kot za člen 19 PEU in člen 47 Listine. Sodišče upravičeno izhaja iz tesne povezanosti teh temeljnih pravil prava Unije (glej sodbe Sodišča z dne 25. julija 2018, C-216/18, točka 54; z dne 27. februarja 2018, C-64/16, točke 38 ter 41 in naslednje, in z dne 16. februarja 2017, C-503/15, točka 36 in naslednje).

Poleg tega obstajajo številni argumenti v prid temu, da merila, ki jih je Sodišče postavilo za „popolno samostojnost“ organov za varstvo podatkov (sodba Sodišča z dne 9. marca 2010, C-518/07) *a fortiori* veljajo za sodišča, katerih naloga je celovito varstvo temeljnih pravic.

(b) V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča mora sodišče svoje funkcije izvajati povsem samostojno, ne da bi bilo kakor koli hierarhično povezano ali komur koli podrejeno in ne da bi prejelo kakršne koli ukaze ali navodila (glej zgolj sodbo Sodišča z dne 16. februarja 2017, C-503/15, točka 36 in naslednje). Le tako sodniki niso izpostavljeni zunanjim posegom ali pritiskom, ki bi lahko ogrozili neodvisnost njihove sodbe in vplivali na njihove odločitve. Le tako se lahko pri osebah, ki se obrnejo na sodišče, odpravijo vsi upravičeni dvomi o zavarovanosti sodišča pred zunanjimi vplivi in o njegovi nevtralnosti glede nasprotujočih si interesov.

(c) Nacionalni ustavni položaj v Nemčiji in v Turingiji teh zahtev ne izpolnjuje (glede neobstoja neodvisnosti nemškega državnega tožilstva glej že sodbo Sodišča z dne 27. maja 2019, C-508/18 in druge). Pozna le funkcionalno sodno neodvisnost sodnikov na ključnem področju sodniške dejavnosti, osebno neodvisnost. Ta pa ne zadostuje za varstvo pred vsakršnimi zunanjimi vplivi. Institucionalna neodvisnost sodišč, ki je tudi potrebna za to, namreč nikakor ni zagotovljena. Neodvisnost posameznega sodnika pa je zagotovljena z neodvisnostjo sodstva kot celote.

Turinški sodni sistem in turinško sodno pravo ne ustrezata merilom, ki jih evropsko ustavno pravo in Sodišče Evropske unije določata za neodvisnost sodišč (glej le sodbe Sodišča z dne 19. novembra 2019, C-585/18 in druge, točka 121 in druge, ter z dne 24. junija 2019, C-619/18, in z dne 25. julija 2018, C-216/18). Zlasti:

(aa) Organizacija in upravljanje sodišč v Turingiji sta – tako kot v vseh drugih nemških deželah – v rokah izvršilne veje oblasti, ki je nad sodišči ter jih upravlja tako kadrovske kot tudi materialno. Ministrstva za pravosodje odločajo o

sistemiziranih delovnih mestih in o številu sodnikov posameznega sodišča ter o materialni opremi sodišč. Poleg tega sodnike imenujejo in napredujejo ministri za pravosodje. Presoja sodnikov, na kateri to temelji, je naloga ministrstev in predsednikov sodišč, ki se – razen morebitne lastne sodniške dejavnosti – štejejo za izvršilno oblast. Ministri za pravosodje in njim administrativno podrejeni predsedniki sodišč, ki morajo ravnati po njihovih navodilih, v praksi delujejo kot *gatekeeperji*. Poleg tega predsedniki izvajajo službeni nadzor vseh sodnikov.

(bb) Za Nemčijo in Turingijo so poleg tega značilne številne formalne in neformalne omejitve ter kadrovske povezave med sodno in izvršilno oblastjo. Sodnikom se lahko na primer zaupajo pravosodne upravne naloge. Pomisleke zbuja zlasti uveljavljena praksa začasne premestitve sodnikov v deželno ali zvezno ministrstvo. Premeščeni sodniki so pogosto več let vključeni v hierarhijo ministrstva. Tudi večkratno prehajanje med ministrstvi in sodišči, zlasti med statusom sodnika in statusom uradnika, ni neobičajno.

Predložitveni sodnik posameznik je bil sam predmet treh takšnih premestitev, in sicer dvakrat na turinško ministrstvo za pravosodje, poleg tega pa v urad predsednika turinške deželne vlade.

Ta kadrovska povezanost med izvršilno in sodno oblastjo ni v nasprotju le z evropskim pravom, temveč tudi z Bangalorskimi načeli sodniške etike, ki veljajo po vsem svetu (glej *Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct*, www.unodc.org, str. 36: „*The movement back and forth between high-level executive and legislative positions and the judiciary promotes the very kind of blurring of functions that the concept of separation of powers intends to avoid.*“).

(cc) Zlasti neformalne prakse so včasih videti arbitrarne. Medtem ko so sodišča na zunaj zagotavljajo varstvo pred samovoljo, so sodniki tudi zaradi neformalnih praks izpostavljeni tveganjem samovolje in administrativnemu decizionizmu. Zaradi čedalje večjega zavedanja o tem problemu so se sicer uvedli tako imenovani „postopki za prijavo interesa“, nedavno tudi v Turingiji, na primer za premestitve in preizkuse na vrhovnem sodišču oziroma vrhovnih sodiščih ali za vodenje delovnih skupin za pravne pripravnike, vendar do zdaj še niso izvršljivi oziroma iztožljivi.

(dd) Vse to izvršilni oblasti omogoča, da lahko nedopustno vpliva na sodno oblast. Pod to spadajo tudi posredni, subtilni in psihološki vplivi. Obstaja realna nevarnost „nagrajevanja“ ali „kaznovanja“ za določeno odločanje (glej sklep Bundesverfassungsgericht (zvezno ustavno sodišče, Nemčija) z dne 22. marca 2018, 2 BvR 780/16, [...] (ni prevedeno) točki 57 in 59).

(ee) Tesna povezanost nemške sodne oblasti z izvršilno oblastjo, njena hierarhična struktura in institucionalna odvisnost izvirajo iz nemške avtoritarne države 19. stoletja in nacionalsocialističnega „načela voditelja“ – dolga senca preteklosti. Celoten nemški sodni sistem temelji glede službenega nadzora na tako imenovanem predsedniškem modelu (ki je bil v času nacionalsocializma celo

sprevržen z zlorabo v smislu prenosa „načela voditelja“ na sodišča [...] (ni prevedeno)).

Močan vpliv izvršilne oblasti na kadrovske odločitve v pravosodju ne spada k nemški pravni kulturi. Struktura pravosodja, ki izvira iz preddemokratskega časa, nezadostno preprečuje politične instrumentalizacije. *Constitutional resilience* manjka [...] (ni prevedeno).

(ff) Ne le neformalna, temveč tudi institucionalna prepletenost vej oblasti v Turingiji izhaja v bistvu iz naslednjih pravil:

Člen 89(2) ustave Turingije določa: o začasni zaposlitvi sodnikov odloča minister za pravosodje, o stalnem imenovanju sodnikov odloča s soglasjem odbora za izbiro sodnikov. V skladu s členom 89(4) ustave Turingije je to podrobneje urejeno z zakonom.

V skladu s tem je v členu 3(1) Thüringer Richter- und Staatsanwältegesetz (turinški zakon o sodnikih in državnih tožilcih, v nadaljevanju: ThürRiStAG) določeno, da sodnike in državne tožilce imenuje in razrešuje minister, pristojen za pravosodje. V skladu s členom 3(2) ThürRiStAG je ministrstvo, pristojno za pravosodje, najvišji organ v smislu tega zakona za sodnike in državne tožilce; v skladu s členom 3(3) ThürRiStAG je minister, pristojen za pravosodje, tudi član odbora za izbiro sodnikov.

O imenovanju na višje mesto, kot izhaja iz členov 3 in 63 ThürRiStAG, tako v postopku kot tudi glede rezultata – dokončno in zavezujoče – ravno tako odloča kot vrhovni organ minister, pristojen za pravosodje. V skladu s členom 63(3), tretji stavek, ThürRiStAG lahko pri imenovanju na višje mesto – če odbor za izbiro sodnikov in minister za pravosodje ne dosežeta soglasja – minister ponovno predlaga kandidata ali mesto ponovno razpiše („pravica do veta“).

Poleg tega vsebujejo deželni predpisi za izvajanje pravosodnega sistema številna pravila, ki ponazarjajo prepletenost vej oblasti in moč izvršilne oblasti. V skladu s členom 3 Thüringer Gesetz zur Ausführung des Gerichtsverfassungsgesetzes (turinški zakon o izvajanju zakona o pravosodnem sistemu, v nadaljevanju: ThürAGGVG) ministrstvo, pristojno za pravosodje, določi število oddelkov in senatov sodišč. Vsebinsko podobna pravila vsebujeta na primer za upravno sodstvo člena 1(4) in 2 Thüringer Gesetz zur Ausführung der Verwaltungsgerichtsordnung (turinški zakon o izvajanju jurisdikcije v upravnem sporu). S tem je povezan službeni nadzor. V skladu s členom 10(1) ThürAGGVG službeni nadzor izvajajo:

1. ministrstvo za pravosodje nad rednimi sodišči in državnimi tožilstvi dežele,
2. predsednik Oberlandesgericht (višje deželno sodišče, Nemčija) in predsednik Landgericht (deželno sodišče) nad sodišči na območju njihove pristojnosti.

Pri tem so predsedniki sami predmet službenega nadzora [...] (ni prevedeno).

(gg) Pravice sodnikov do sodelovanja in soodločanja v Turingiji enako kot razpoložljiva pravna sredstva niso zadosten korektiv. Prvič, sodniškim predstavniškim organom se polno soodločanje iz člena 40 ThürRiStAG priznava samo v omejenem obsegu; še zdaleč ni primerljivo s soodločanjem, ki se priznava deželnim uradnikom.

Drugič, za dostop do nepreglednih pravnih sredstev, ki pridejo v poštev pri posegih v neodvisnost sodnikov, so postavljene velike ovire. Predložitev zadeve disciplinskemu sodišču za sodnike predstavlja znatno breme, ki včasih terja visoko poklicno in družbeno ceno. Ne sme se spregledati, da se pravna sredstva običajno vložijo zoper ukrepe nadrejenih, torej predsednikov sodišč, ki so pristojni za merila za ocenjevanje in s tem za „nadzor“ nad napredovanji in imenovanji. Poleg tega se v Turingiji pred tožbo pred disciplinskim sodiščem za sodnike izvede zahteven postopek z ugovorom, ki je v pristojnosti izvršilne oblasti.

(d) Te pomanjkljivosti lahko v javnosti povzročijo upravičene dvome o tem, da so nemška sodišča dovolj zaščiteni pred zunanjimi posegi ali pritiski, zlasti s strani izvršilne oblasti. Poleg tega se lahko pojavijo upravičeni dvomi o tem, da so sodišča zaščiteni pred zunanjimi neposrednimi ali posrednimi vplivi. Nazadnje obstaja tudi nevarnost, da se pravo uporablja glede na interese, torej da ni nevtralnosti glede interesov strank v sporu (glede teh meril glej sodbo Sodišča z dne 19. novembra 2019, C-585/18, in druge).

(e) Načelo ločitve izvršilne in pravosodne oblasti je poudarjeno tudi v sodni praksi Sodišča za človekove pravice v Strasbourgu. V zvezi s tem je nedavno izrazilo dvom o neodvisnosti in nepristranskosti notarskega senata, ki je bil ustanovljen pri Oberlandesgericht Celle (višje deželno sodišče v Cellu, Nemčija) (sodba ESČP z dne 30. januarja 2020, št. 29295/16 [...] (ni prevedeno)). Dejstvo, da so sodniki tega senata glede kariere in morebitnega disciplinskega postopka zoper njih podrejeni upravni avtoriteti predsednika Oberlandesgericht (višje deželno sodišče), lahko pri tožeči stranki vzbudi objektivno utemeljene bojazni.

(f) Verwaltungsgericht Wiesbaden (upravno sodišče v Wiesbadnu) v praksi poudarja takšne postopke pred upravnimi sodišči, v katerih je udeleženo posamezno ministrstvo za pravosodje, kakor je na primer v sporih z uradniki ali sporu med kandidati.

Civilna sodišča pogosto odločajo v postopkih, v katerih je udeležena lastna dežela ali Zvezna republika Nemčija. Pri tem gre na primer za velike gradbene projekte ali odgovornost države. V takšnih primerih je vprašljivo, ali imajo sodišča zaradi institucionalne odvisnosti od izvršilne oblasti, kadar je ta stranka ali zainteresirani subjekt v sodnem sporu, potrebni status nevtralne „tretje osebe“ (glede te bistvene zahteve neodvisnosti glej zgolj sodbi Sodišča z dne 9. oktobra 2014, C-222/13, točka 29, in z dne 22. decembra 2010, C-517/09, točka 38).

Le z „razvezanjem“ pravosodja iz spon izvršilne oblasti, kakor je bilo storjeno že v številnih drugih državah članicah, in sicer z vzpostavitvijo samostojnih pravosodnih struktur z zadostnimi finančnimi sredstvi in manj hierarhije, bi se še naprej lahko zagotavljala visoka kakovost nemške sodne prakse in *good judging* kot pogoj za možnost zaupanja v pravosodje.

2. Upravičenost do predložitve v skladu s členom 267 PDEU in razlaga člena 19(1), tretji stavek, PEU in člena 47(2) Listine, za katero je zaproseno Sodišče, sta pomembni za odločitev v zadevi in nista hipotetični. Tesno in neločljivo sta povezani s postopkom v glavni stvari in dejanskim položajem predložitvenega sodišča (glej sodbo Sodišča z dne 27. februarja 2018, C-64/16, točka 19 in naslednje). Upoštevne so zlasti naslednje dejanske in pravne okoliščine:

(a) V sporu v glavni stvari mora Sodišče – kot sodišče Unije – odločati o vprašanjih v zvezi z uporabo in razlago prava Unije, v tem primeru v zvezi z evropskim pravom o registraciji v povezavi z načelom učinkovitosti prava Unije, določenim tudi v členu 19 PEU in členu 47 Listine ter s temeljnimi pravicami Unije. Postopek v glavni stvari je tesno povezan s pravom Unije.

(b) V zvezi s tem se pojavlja postopkovni problem, ali in pod katerimi pogoji je predložitev vprašanja sploh upravičena. Šteje se, da je Sodišče pristojno, da predložitvenemu sodišču navede elemente prava Unije, ki lahko prispevajo k rešitvi problema glede upravičenosti do predložitve (glej sodbo Sodišča z dne 19. novembra 2019, C-585/18, med drugim točka 100). Če je Sodišče pristojno in upravičeno pojasnjevati postopkovna predhodna vprašanja oziroma vprašanja v zvezi z razlago procesnih določb prava Unije, ki jih mora zadevno predložitveno sodišče uporabiti za izdajo sodbe (glej sodbo Sodišča z dne 26. marca 2020, C-558/18, med drugim točka 50), mora to *a fortiori* veljati za vprašanja o potrebnih lastnostih predložitvenega sodišča.

(c) Poleg tega obstaja tesna in neločljiva povezava med predložitvenimi vprašanji v zvezi z „dizelskim škandalom“ in statusom predložitvenega sodišča. Država je znatna deležnica tožene stranke. Glede na interese v zvezi z gospodarstvom in politiko trga dela, povezane z nemško avtomobilsko industrijo, zlasti v času pandemije, in zaradi samega števila postopkov so sodišča pod izjemno močnim pritiskom. Pozornost je vzbudilo tudi, da so civilna sodišča, ki so blizu tožene stranke, – drugače kakor velika večina nemških nižjih sodišč in Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) – tožbe zoper toženo stranko zavrnile.

(d) Poleg tega je posebno pomemben dopis predsednika Oberlandesgericht Dresden (višje deželno sodišče v Dresdnu, Nemčija) z dne 9. aprila 2020 [...] (ni prevedeno). Ta dopis, naslovljen na vse predsednike višjih deželnih sodišč, je bil razdeljen tudi v turinškem pravosodju in je prišel v roke tudi predložitvenemu sodniku posamezniku.

Spodbuda tem, naj preučijo, ali je nadaljnjo obravnavo in odločanje v postopkih v zvezi z dizelskim škandalom mogoče „odložiti“, lahko izvaja neposredni vplivi. To *a fortiori* velja zlasti za odklonilno stališče do „*možnosti, da se kupnina vrne v celoti brez odbitka za – tudi večletno – uporabo vozila*“, ki je v dopisu jasno izraženo. Ravno na to pa se nanaša prvo vprašanje za predhodno odločanje.

(e) Poleg tega se na predložitve predlogov za sprejetje predhodne odločbe v Nemčiji, vsaj kar zadeva predloge nižjih sodišč, gleda čedalje bolj kritično, kar sega celo do poziva, naj se upravičenost nižjih sodišč do predložitve omeji. Odhajajoči podpredsednik Bundesverfassungsgericht (zvezno ustavno sodišče) Ferdinand Kirchhof je na primer menil, da pristojnost sodišč nižje stopnje do predložitve spodbuja izogibanje višjim sodiščem in teži k drobljenju sodne prakse [...] (ni prevedeno).

Posledica vsega tega je lahko, da se nižja sodišča v Nemčiji odvrta od predložitve predlogov za sprejetje predhodne odločbe (v zvezi z neomejeno pravico do predložitve, ki je poleg tega ni mogoče omejiti, glej sodbo Sodišča z dne 26. marca 2020, C-558/18, točka 55 in naslednje).

[...] (ni prevedeno)